

NAJVEĆI IZAZOV KUSTOSU - MUZEJ U DIGITALNOME SVIJETU

Razgovor vodila:

LADA DRAŽIN TRBULJAK □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

sl.1 Terence Riley za vrijeme boravka u Zagrebu, u studiju arh. Igora Franića, lipanj, 2003.
Snimila: Nada Beroš

LADA DRAŽIN TRBULJAK: Arhitekt po profesiji; počeli ste 1991. godine raditi kao kustos, a od 1992. godine ste kustos voditelj Ocjela arhitekture i dizajna MoMA-e, u New Yorku. Kako ste sjecali kustoska znanja?

TERENCE RILEY: Prije nego što sam došao u MoMA-u bio sam ravnatelj Galerija arhitekture na Sveučilištu Columbia.

LDT: Jesu li sve temeljne muzejske funkcije - zaštita, proučavanje i komunikacija jednako zastupljene u radu Vašeg odjela? Kako je on organiziran i koliko kustosa radi u njemu?

TR: U mom odjelu osim mene kao glavnoga kustosa rade kustosi Paola Antonelli i Peter Reed, te pomoćni kustosi za istraživanje i zbirke Tina di Carlo i Bevin Cline.

Također imamo nadzornika za studijski centar i od pomoćnog osoblja dvoje zaposlenika. Muzejski konzervatorski odjel surađuje s nama na konzerviranju zbirke, dok Pedagoški odjel surađuje s nama na razvoju programa povezanih sa zbirkama i izložbama. Nadzornik studijskoga centra koordinira pristup zbirkama za potrebe istraživača.

LDT: Zbirka arhitekture i dizajna formirana je vrlo rano, 1932. godine. Danas, gotovo nakon osamdeset godina postojanja, jesu li kriteriji za skupljanje muzejskih predmeta promijenjeni ili su ostali isti? Možete li nam nešto reći o politici skupljanja? Koje predmete Muzej ne skuplja?

TR: Kriteriji za zbirku osjetno su se promijenili, kao i vremena. U razdoblju prije Drugog svjetskog rata Muzej je smatrao da je njegova uloga u podupiranju ostvarenja moderne utopije za koju su svi smatrali da je u procesu nastanka. Tijekom pedesetih godina razvilo se drukčije viđenje iz radikalnijih vizija dvadesetih i tridesetih godina u smislu da modernizam preoblikuje liberalne demokracije, a ne da ih zamjenjuje.

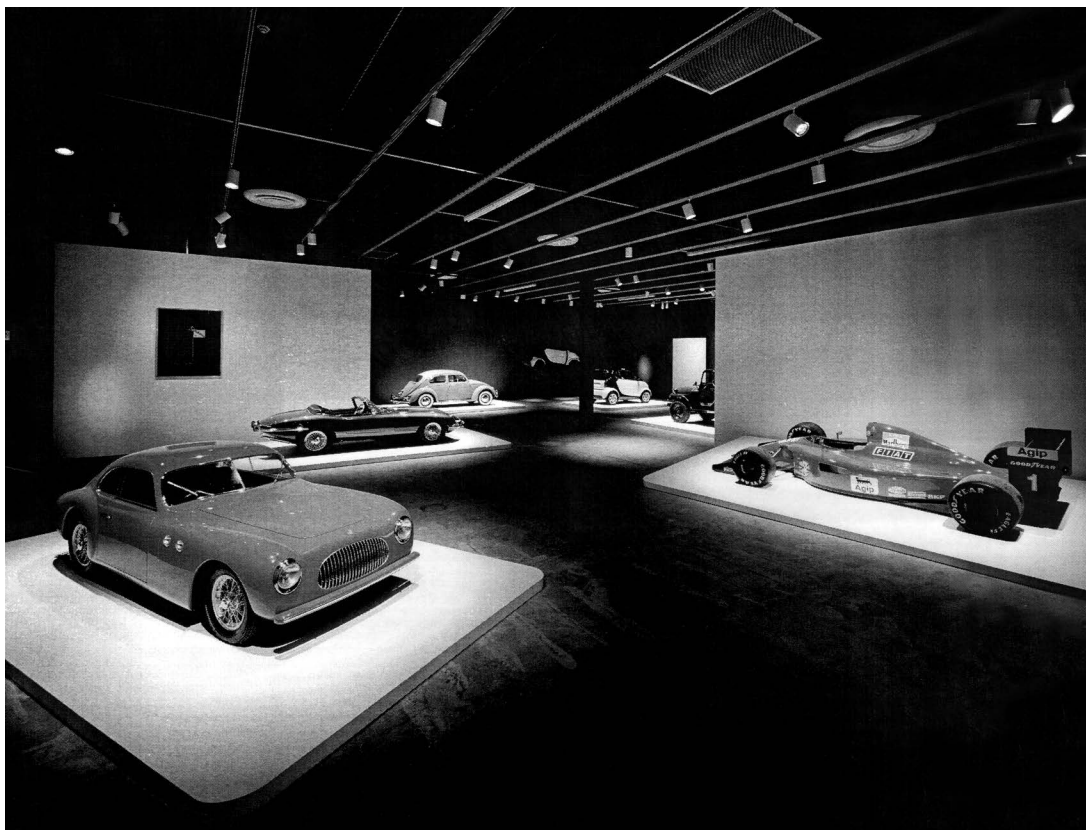
Proteklih desetljeća Muzej se postavio kao alternativa postmodernizmu i kao zagovornik novih tendencija u arhitekturi.

Skupljamo predmete koji se odnose na oblikovanje, grafičko oblikovanje, tekstil, na pokretna djela i arhitektonska djela iz cijelog svijeta koja predstavljaju najistaknutije primjere modernog oblikovanja od 1850. do danas.

Ne skupljamo modu, nakit, predmete umjetničkog obrta, luksuzne predmete ni oružje.

LDT: U izjavi o poslanju MoMA-e istaknuto je da je muzej osnovan 1929. godine kao edukacijska ustanova. Jeste li tijekom prošloga stoljeća uspjeli formirati zbirku koja danas odražava senzibilitet za povijest i kulturu ne samo New Yorka, Sjedinjenih Američkih Država već i svijeta? U kojoj mjeri je zbirka središnje mjesto za istraživanje arhitekture i dizajna dvadesetoga stoljeća?

TR: Donekle je Zbirka oblikovanja ostala jedinstvena referentna točka. Iako danas u svijetu postoje muzeji moderne arhitekture i oblikovanja, mislim da je ona

sl.2 MoMA QNS, New York,
dio Zbirke oblikovanja
© MoMA, New York

najsveobuhvatnija. Dakako, to ne znači da je i kompletirana. I dalje intenzivno skupljamo djela koja popunjavaju praznine da bismo dobili zaokruženu sliku.

LDT: Kustos ste iznimno značajnih izložaba posvećenih ne samo radu velikih autora/arhitekata (*Frank Lloyd Wright: Arhitekt*, 1994., *Mies u Berlinu*, 2001.), muzejskih tema suvremene arhitekture (*Light Construction*, 1995., *The Un-Private House*, 1999., *Tall Buildings*, 2003. - u pripremi) već i radu manje poznatih i mladih arhitekata. Kakve izložbe treba raditi danas?

TR: Sve do devedesetih godina 20. stoljeća naše su izložbe bile monografske izložbe suvremenih dizajnera. Bila je to vrijedna uloga jer je arhitektima bilo teško prenijeti svoju poruku.

Sad kad su mediji otkrili arhitekturu, mislim da više nije toliko važno priređivati monografske izložbe koliko je važno predstavljati tematske izložbe koje javnosti omogućavaju uvid ne u smislu osoba i njihovih radova nego u razloge zašto rade to što rade. Osim toga, tematske su izložbe veoma dobar način za predstavljanje mladih arhitekata koji inače možda nemaju dovoljno radova za predstavljanje u monografskoj izložbi.

Monografska retrospektiva ostaje veoma važno sredstvo za ponovni povratak u prošlost i razmatranje ključnih likova iz prošlosti i načina na koji njihov rad danas utječe na nas.

LDT: U praksi a pogotovo u literaturi malo je pisano o ulozi muzejskih profesionalaca u kreiranju projektnih programa za nove muzejske zgrade. Sudjelovali ste u radu tima koji je izabrao rješenje koje je u natječaju predložio Yoshio Taniguchi. Na koji način je vaše mišljenje bilo korisno i poticajno? Jeste li se konzultirali i sa suvremenim umjetnicima?

TR: U razvijanju programa za muzej, Uprava se savjetovala sa svim osobljem da bi se utvrdilo kakvu zgradu trebamo. Nakon što je izabran Taniguchi, on je blisko surađivao sa svim kustosima kako bismo dobili izložbeni prostor kakav trebamo.

Prije odabira arhitekta također smo se savjetovali s umjetnicima, muzejskim ravnateljima, kritičarima i drugim arhitektima u vezi s time kakav muzej želimo.

LDT: Što je po Vašem mišljenju najveća promjena koja se proteklih dvadesetak godina dogodila u viđenju uloge kustosa, i kako vidite ulogu kustosa u 21. stoljeću?

TR: Danas je kustosu najveći izazov steći znanje o tome kako muzej može biti djelotvoran u digitalnome svijetu.

Muzej više nije jedini izvor obavijesti u vezi s arhitekturom i oblikovanjem pa kustosi moraju do najvišega stupnja razviti učinkovitost ustanove u tom smislu.

Napomena: G. Terence Riley je u lipnju 2003. godine boravio u Zagrebu u organizaciji Muzeja suvremene umjetnosti te je tom prilikom održao predavanje pod nazivom *MOMA se kreće: i ovamo i onamo*.